

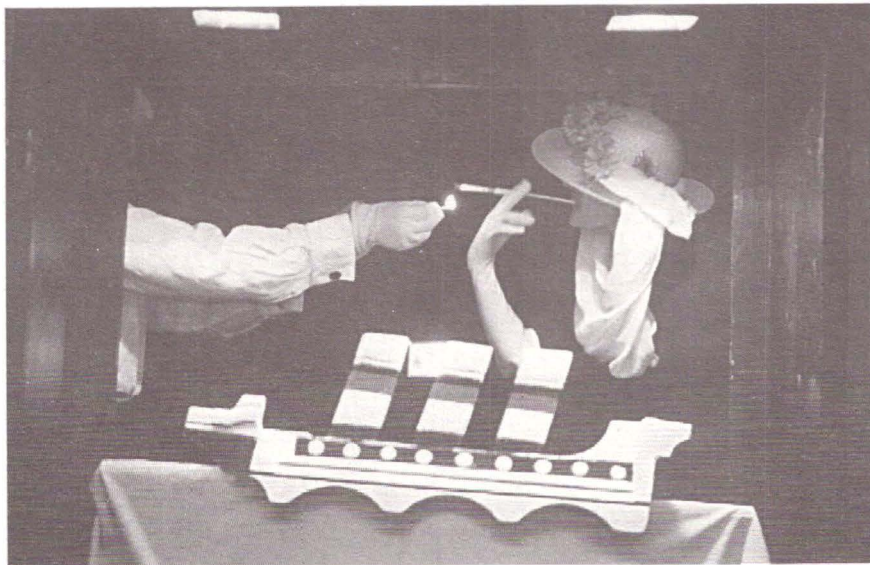
Oana Cristea GRIGORESCU

Adio, secol XX

În cancelariile istoriei, secolele devin banale unități de măsură ale eternității. Imaginare dosare numerotate, selecții minuțioase din evenimente reprezentative rețin esența civilizatoare a celor douăzeci scurse, iată, de la momentul original al creștinismului. Ultimul dosar este cerut cu insistență. O oră doar în care arhivarul va depune mărturia scrisă a contribuției ultimei sute de ani la cultura și civilizația umanității. Nimic mai normal decât un bilanț. Nimic mai greu decât o selecție. Horațiu Mihaiu privește cu luciditate în oglinda secolului XX, cu tandrețe și ironie, când extrage precum prestidigitatorul iepurașul alb din jobenul negru. Hocus-pocus, secolul XX pe scurt, miniaturizat dar nu minimalizat, întru totul iluzie, așa cum se dovedesc a fi toate cele trecute prin istorie. Pagini răzlețe, strânse cu osârdie de arhivarul presat de telefon, momente recuperate din

memoria perisabilă a secolului, ilustrate cu resurse scenice minime. Câteva mânuși colorate – albe, roșii, negre, galbene – cărămizi din fostul Zid al Berlinului, scări, hărți împărțite de mâna artizanilor istoriei, falși eroi în haine de paradă, butaforie miniaturală animată cu îndemănare și simplitate. La ora povestirii, distanțarea în timp îngăduie ironia și zâmbetul. Toate micile incidente, culese din istoria acestui secol, sunt construite după principiul gagului cinematografic. Morala e implicită și vine odată cu zâmbetul involuntar pe care-l provoacă. De altfel, întreg secolul este traversat, ca de un curent subteran, de imagini devenite reper cultural, recognoscibile în clișeele lansate de sute de ani de cinema. Cu toată consacrarea lor, imaginile-clîșeu nu-și pierd la Horațiu Mihaiu prospețimea și ingenuitatea originală. O pereche de bocanci scâlciați, însoțită de bastonul învârtit cu timiditate, trezesc invariabil imaginea eternului vagabond inocent – Charlot, marca perioadei de sinceritate maximă

a filmului. În spectacol, tocmai directetea imaginilor e cea care pledează, în cvasiabsența cuvântului, pentru autenticitatea trăirilor păstrate pe celuloid. Jocul propunerii și recunoașterii secvenței, ține captiv publicul în lumea animată a spectacolului, îl face părtaș la derularea poveștii. Orice impact ulterior ar fi avut invențiile secolului de după cinema, rămânem legați prin imagine, ca printr-un cordon ombilical, de esența acestui secol: origine și reper peren de cultură și civilizație. Imaginea a creat idoli (Marilyn Monroe), a învârtit lumea pe degete (Ialta), a diluat distanțe (primul pas pe Lună), ne-a făcut părtașii clipei. Derizoriul iluziilor noastre despre măreția istoriei stă în destinația tuturor acestor acte eroice: coșul de gunoi în care se strâng consumabilele istoriei. Nu glorie eternă, nici recunoștința urmașilor. O succesiune zorită de acte, de cele mai multe ori fără acoperire morală, iată filele răzlețite ale dosarului secolului XX. Nu-i așa că teoria relativității se verifică din nou la final? Ora destinată bilanțului s-a sfârșit, acum actorii își pot scoate masca. Și-au făcut datoria peste măsură. Publicul poate pleca acasă. Am zâmbit, ne-am liniștit conștiințele în fața responsabilității colective asupra anilor consumați inutil. În urmă rămâne timpul trecut prin ceasurile lui Dali și zâmbetul lui Charlot. Curată relativitate!

Teatrul Underground din Târgu Mureș – Adio, secol XX. Scenariul și regia: Horațiu Mihaiu. Cu: Andi Brânduș, Alexandrina Moldovan, Iuliu Popa-Andrieș, Mariana Iordache, Cornel Iordache. Data premierei: ianuarie 2000.